

Neka hrana tvoja bude lijek tvoj,
a lijek tvoj neka bude hrana tvoja.

ISBN 953-219-280-8
 9789532192803

NOVILIST

Glas Istre

GLAS SLAVONIJE

Karlovacki list

Batazdinovic

1

Biblioteka *Ljekovito bilje i zdravlje*

Ivan Lesinger

Kućna biljna ljekarna

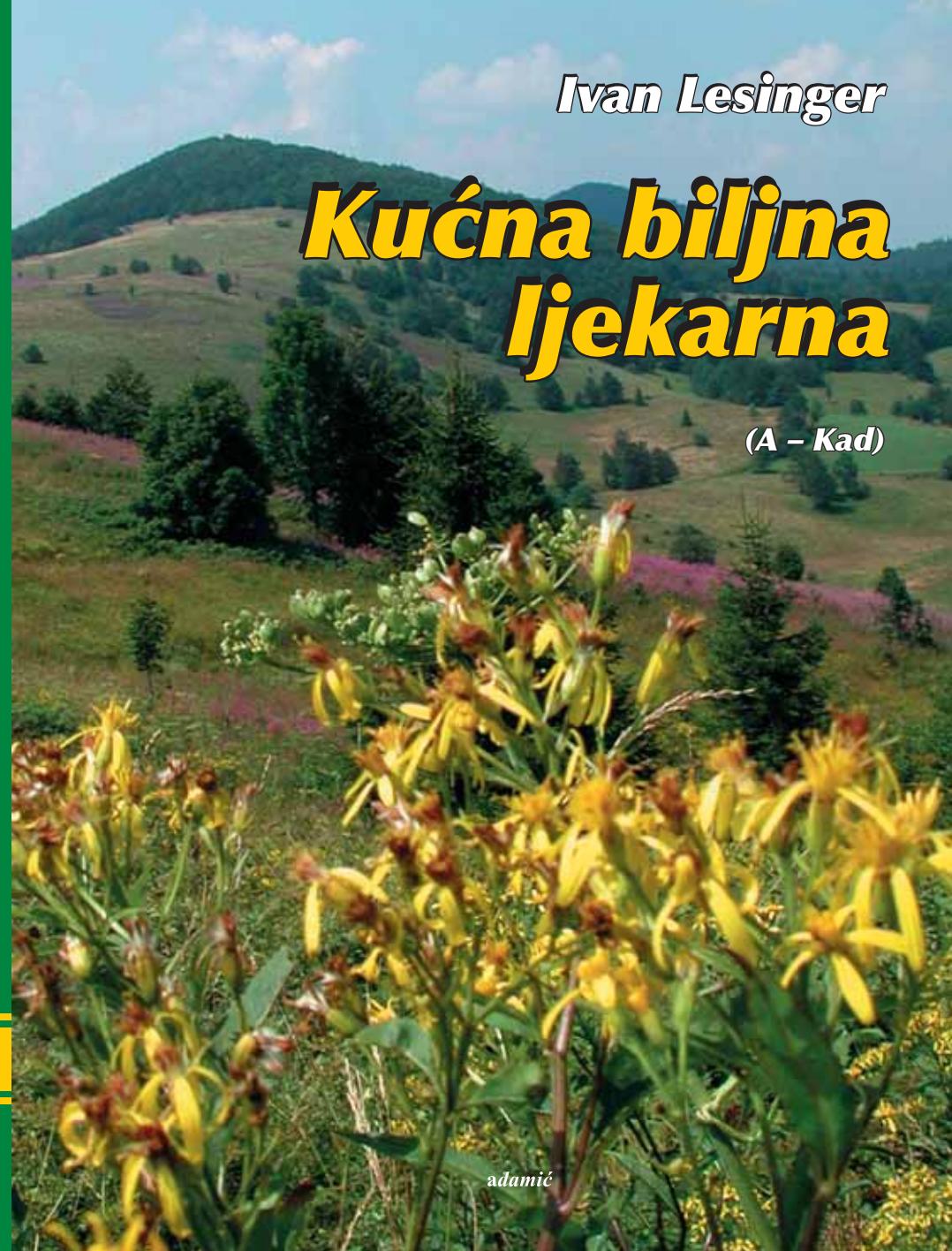
A-Kad

adamić

Ivan Lesinger

Kućna biljna ljekarna

(A – Kad)

ABDOVINA

Sambucus ebulus L.

Familiae Caprifoliaceae

Porodica Kozokrvinke

Ljekarnički naziv

Herba ebuli

adstringent,
antidiabetik,
antidijsertoik,
antineuralgik,
antireumatik,
antiseptik,
antitusik,
depurativ,
detoksikant,
dijaforetik,
diuretik,
ekspektorant,
laksativ,
metabolik,
mikocid,
purgativ,
vermifug

Druga imena. Abad, apta, aptovina, bezeg, divlja bazga, smrdljiva bazga, smrdljiva zova.

Strani nazivi. Engleski – Dwarf Elder; francuski – Petit sureau, Sureau hièble, Sureau yèble; njemački – Attich, Zwerg-holunder; slovenski – bazeg smrdljivi, habat, hmet, hobat, steničnik; srpski – apta, burjan, obad; talijanski – Sambuchella, Sambuco Lebbio.

Iz povijesti. U srednjem vijeku plodovi abdovine koriste se za liječenje šećerne bolesti, za jače mokrenje i istjerivanje plinova. U vrtovima gradova i zamkova abdovina se obvezno sadila. Konjušari srednjeg vijeka rabe abdovinu za liječenje bolesti konja.

Opis. Abdovina je trajna zeljasta biljka do dva metra visine. Stabljika je rebrasta s pet do devet perasto lancastih, za-

šiljenih i oštro nazubljenih listova s peteljkom. Na dnu peteljke nalaze se po dva lancetasta nazubljena listića. Korijen je jak, bijel i puzajući. Crvenkasti ili bijeli cvjetovi, skupljeni su u cvatove na vrhu stabljike. Plod je 5-6 mm okrugla koštunica, sjajne crne boje.

Vrijeme cvatnje. Lipanj – kolovoz.

Miris i okus. Cvjetovi gorkog okusa izlučuju neugodan miris koji tjera insekte (*uši, stjenice, muhe*). Korijen je gorkog okusa, bez mirisa. Plodovi imaju slatkast i trpak okus, svojstvena mirisa.

Stanište. Raste na sunčanim šumskim čistinama ili rubovima šuma i putova.

Branje i prerada. **Plod** se sabire u listopadu. Sabrane kitice s plodovima objesiti i sušiti na toplo i dobro zračenom mjestu, a za pripravu sirupa i marmelada rabe se svježi plodovi. **List** se sabire

u proljeće prije cvatnje i suši na toplo i zračnom mjestu. **Cvijet** se sabire za vrijeme cvatnje i suši na toplo i zračnom mjestu u sjeni. **Korijen** se vadi u ožujku ili listopadu, opere vodom, po potrebi rezanjem usitni, i suši na toplo i zračnom mjestu. Prije pohranjivanja korijen je potrebno još jednom dobro dosušiti.

Ljekoviti sadržaj. Plodovi sadrže gorke tvari, eterično ulje, tanin i šećer, jabučnu, vinsku, valerijansku kiselinu, autocijan sambucianin (*plava boja*), sambugrin. Korijen sadrži gorke tvari, resin, saponin, encim iz kojeg se cijepanjem odvaja cijanova kiselina.

Toksičnost. U većim količinama pravci od abdovine (*rakija, pekmez, čaj od korijena i cvijeta, kao i od plodova*) izazivaju mučninu i povraćanje, te je potrebno pridržavati se uputa s recepta.

LJEKOVITO DJELOVANJE

Na izložbama ljekovitog bilja, točnije, jesenskih šumskih otrovnih i jestivih plodova, koje izložbe već godinama organizira Udruga "Zdrav život" iz Rijeke, a u kojoj vodim travarsku sekciju, primijetio sam da su djeci vrlo privlačne sjajne crne bobe abdovine. Stoga su opravdani takvi oblici edukacije predškolske i školske djece jer izlošcima upozoravamo na opasnost lake zamjene plodova – jestivih za otrovne ili obrnuto, i to upućuje na stalni oprez. Raznolikost ljekovitog djelovanja cvijeta, lista, ploda i korijena abdovine ukazuje na njezinu širu primjenu u liječenju, po receptima pučke medicine. Danas nam je poznat rezultat znanstvenih istraživanja kojima je dokazano **antimikrobnog i antipatogeno** djelovanje ekstrakta abdovine i to ponajprije kod:

- urinarnih infekcija uzrokovanih bakterijama *pseudomonas aeruginosa*, *B. subtilis*, *B. mesentericus*, *E. Coli*, *Str. Fecium*, itd.,

te se rabi za liječenje **bubrežnih bolesti, mokraćnih organa i mokraćnih putova.**

Istraživanja su pokazala da sastojci ekstrakta abdovine imaju jače djelovanje od raznih **citostatika** koji se rabe u **ke-moterapiji**. **Antipatogeno** djelovanje poznato je iz pučke medicine u kojoj su zabilježeni rezultati **antitumornog** djelovanja, tj. sprječavanja razvoja ili rasta malignih tumora.

Cvijet abdovine je **antineuralgik** koji lijeći oboljeli **živac (neuralgije)**, zatim

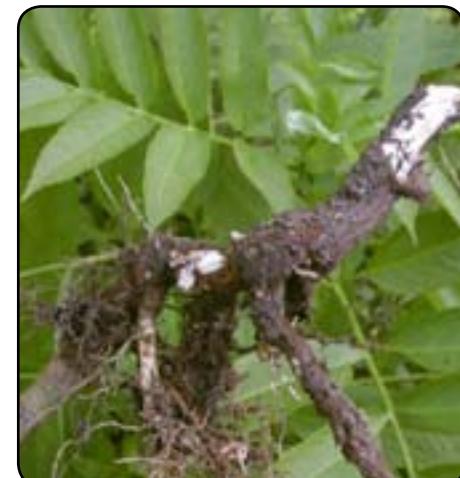
- **diuretik** koji pojačava izlučivanje **mokraće**,
- **dijaforetik** koji izaziva pojačano **znojenje**,
- **antireumatik** koji pomaže kod **reumatiskih teškoća**,
- **antitusik** koji smiruje **kašalj**.

- Reguliranje **hipertenzije (visokog tlaka)** postiže se uporabom čaja od cvijeta abdovine.
- **List je detoksikant jetre, regulator funkcije bubrega.**
- Sveta Hildegarda savjetuje korištenje obloga od hladnog lišća za liječenje **šumova u glavi**, a za
- **gljivične bolesti prstiju i nogu**, kao i liječenje **bradavica**, savjetuje stavljanje obloga – kaše od plodova abdovine.

Korijen je **laksativ** koji potiče pražnjenje **crijeva i diuretik** koji potiče mokrenje.

Plodovi abdovine, za koje pučka medicina srednjeg vijeka tvrdi da su bolji od plodova bazge, koriste se:

- za liječenje **šećerne bolesti (antidiabetik)**,
- za pojačano **mokrenje (diuretik)**,

- te za poticanje pražnjenja **crijeva (laksativ).**

Prema talijanskom receptu plodovi se koriste za liječenje **upale živca ili neuralgije živca**. Kneipp je abdovinu koristio za liječenje **nadutosti gojaznih** bolesnika i za poticanje rada **bubrega**. **Oblozi** od jednakih dijelova cvijeta, korijena i plodova, izvrsno su sredstvo za vanjsku uporabu kod svih **malignih oboljenja**. U prošlosti, u doba gladi, plodove abdovine koristili su kao namirnicu za pripremu pekmeza, a neki narodi plodove koriste za bojenje vina i pečenje rakije.

Zapadna pučka medicina abdovinu rabi za liječenje: kože lica i umivanje,

bolesti mjejhura, protiv krvarenja, kvrga ili čvoruga, proljetnog umora, u liječenju depresivnog kašla, ekcema, krvnih bolesti, hemoroida, upaljenog zglobova, boli živca, bolesti bubrega, bolesti grila, kod artritisa, za izbacivanje sekreta iz dišnih organa, za poticanje metabolizma, znojenja, zarastanja rana, za jače izlučivanje mokraće, protiv vodene bolesti, konjunktivitisa.

Kontraindikacije. Abdovinu ne bi smjele uzimati osobe sa žučnim komplikacijama, slabog želuca i s aktivnim čirrom na želucu. Veća količina korijena od propisane, izaziva glavobolju, mučninu i povraćanje.

Čaj

za jače mokrenje, pražnjenje crijeva i bolesti živca

4 g plodova abdovine, 1 dl vode

Priprema. Plodove kratko prokuhati i poklopiti. Pustiti da odstoji pola sata i procijediti.

Uporaba. Piti 1-2 šalice dnevno.

Čaj

za jače znojenje i mokrenje, protiv reume, za smirivanje živaca, protiv promuklosti, kašla

3 g cvijeta abdovine, 1 dl vode

Priprema. Cvijet preliti kipućom vodom, poklopiti, pustiti da odstoji 15 min i procijediti.

Uporaba. Piti 2-3 šalice dnevno.

Čaj

za čišćenje jetre i mokraćnih putova te reguliranje funkcije bubrega

2 g lišća abdovine, 1 dl vode

Priprema. Kipućom vodom preliti lišće i poklopiti. Pustiti da odstoji pola sata i procijediti.

Uporaba. Piti šalicu čaja ujutro i pola sata prije večere.

Čaj

za liječenje dišnih putova, katara pluća, protiv nadražaja kašla i sluzi u prsimu

2 g lišća abdovine, 1 dl bijelog vina

Priprema. Lišće abdovine lagano kuhati u vinu 2-3 minute, dobro procijediti i zasladiti medom.

Uporaba. Piti 1-2 šalice dnevno.

Čaj

za jače mokrenje i pražnjenje crijeva

2 g korijena abdovine, 1 dl vode

Priprema. Korijen moći preko noći i ujutro kuhati 2-3 minute. Poklopiti da odstoji jedan sat i procijediti.

Uporaba. Piti 2-3 šalice dnevno.

Kupke

protiv reume

½ kg korijena abdovine, 5 litara vode

Priprema. Usitnjeni korijen abdovine kuhati na laganoj vatri dva sata. Procijediti.

Uporaba. U dobivenom ekstraktu – čaju – namakati bolne noge.

Sirup

proljetno i jesensko čišćenje krvi

1 kg svježih plodova abdovine, 4 žlice meda

Priprema. Plodove (*bobe*) zgnječiti i ostaviti poklopljene 3-4 dana da provru. Kad se sok razbijstiri, procijediti i zasladiti medom.

Uporaba. Uzimati tri puta dnevno po jednu jušnu žlicu sirupa, pola sata prije jela.

Oblog

za navedena oboljenja

4-6 svježih hladnih listova abdovine

Priprema. Svježim i hladnim listovima abdovine zamotati glavu. Za korištenje obloga izvan sezone vegetacije abdovine, koriste se svježe ubrani i potom zamrznuti listovi.

Rakija

Za izradu ljekovite rakije najviše se koristi cvijet u srpnju, a korijen i plod u rujnu.

Prašak

za čišćenje bubrega i mokraćnog mjeđura, te protiv vodene bolesti

2 vrška noža praška abdovine, 2 dl vode

Priprema. Suhi korijen abdovine dobro usitniti u prah tucanjem. Kuhati na laganoj vatri 3-5 minuta i procijediti.

Uporaba. Piti jednu šalicu dnevno u jutarnjim satima, u gutljajima, svakih 1-2 sata.

Kozmetika

Ljubičasti sok plodova abdovine koristi se za bojenje kose u crno.

Uporaba u veterini

Za bolesti probavnog sustava kod konja, naročito onih uzrokovanih raznim parazitima, i kod upale crijevnog trakta. Čaj od abdovine daje se životinjama kod oboljenja: crijeva, gušterice, bubrega, žuči i dišnih organa. Abdovina se može rabiti kao dobar **dijaforetik** koji izaziva znojenje. Doziranje za veće životinje: 1-4 jušne žlice na ½ litre vode, a za manje jedna jušna žlica na ½ litre vode.

Preživljavanje u prirodi

Biljku preporučam isključivo kao ljekovito pomoćno sredstvo, i to u prvom redu njen cvijet, u proljeće. Poradi gorčine cvijeta i plodova abdovinu nije preporučljivo rabiti u prehrani.

Uputa za pčelare

Cvijet abdovine je dobar medonoša, te mu je klasifikacijska oznaka za prinos meda – 3.

ALOJA

Aloe vulgaris Lam.

– Aloa vera – Barbadensis Miller

Familiae Liliaceae

Porodica Ljiljana

Ljekarnički naziv

Succus Aloes induratus

analgetik,
antibakterik,
antiinflamatorik,
antikarcinomik,
antioksidans,
antitumor,
antitusik,
antiviral,
bioregenerator,
biostimulator,
dermetik,
detoksikant,
dijabetik,
dijetetik,
drastik,
emenagog,
emoliens,
holeretik,
kozmetik,
laksativ,
purgativ

ANGELIKA

Angelica archangelica L.
– *Angelica silvestris L.*

Familiae Umbelliferae
Porodica Štitarki

Ljekarnički naziv
Herba Angelicae silvestris – radix

afrodizijak,
antidijskoj,br/>antidot,
antikarcinomik,
antioksidans,
antireumatik,
antiseptik,
antispazmatik,
detoksikant,
digestiv,
dijaforetic,
dispeptik,
diuretic,
ekspektorant,
emetik,
holeretik,
karminativ,
kozmetik,
metabolik,
roborans,
sekretolik,
stimulator,
tonikum

ANIS

Pimpinella anisum L.

Familiae Umbelliferae
Porodica Štitarki

Ljekarnički naziv
Fructus Anisi

afrodizijak,
antidepresiv,
antispažmatik,
aromatik,
dispeptik,
diuretik,
ekspекторant,
galaktagog,
holagog,
holeretik,
karminativ,
mikotik,
pektoral,
sekretolik,
stimulator,
tonikum,
vermifug

ARNIKA

Arnica montana L.

Familiae Compositae
Porodica Glavočika

Ljekarnički naziv
Rhizoma Arnicae – Flores - Folia

abortiv,
adstringent,
analgetik,
antiarterosklerotik,
antineuralagik,
antipiretik,
antireumatik,
antiseptik,
antspazmatik,
dermetik,
dezinficijens,
dijaforetik,
diuretik,
kozmetik,
neurostimulator,
rubifacijens,
sekretolitik

**ZAKONOM ZAŠTIĆENA
BILJNA VRSTA**

BAZGA

Sambucus nigra L.

Familiae Caprifoliaceae

Porodica Kozokrvinke

Ljekarnički naziv

Hrba et flos – foliae - frictus

Sambuciae

analgetik,
antidepresiv,
antidiabetik,
antineuralgik,
antioksidans,
antipiretik,
antireumatik,
antiseptik,
antspasmatik,
antitusik,
antiviral,
dermetik,
detoksikant,
dijaforetic,
dijetetic,
diuretic,
emoliens,
inflamatorik,
insekticid,
kozmetik,
laksativ

BAZGA CRVENA

Sambucus racemosa L.

Crvena bazga nije jestiva u svježem stanju, pa se većinom rabi za pripremu miješanih marmelada i sirupa. Koštice crvene bazge toksične su pa ih kod pripreme marmelada i sirupa treba odstraniti.

BOROVICA

Juniperus communis L.

Familiae Cupressaceae

Porodica Čempresi

Ljekarnički naziv

Fructus – Baccae Juniperi – Lignum

Juniperi – Oleum Juniperi baccarum

antibakterik,
antidiabetik,
antireumatik,
antiseptik,
aromatik,
depurativ,
detoksikant,
digestiv,
diuretik,
emenagog,
kardiotonik,
karminativ,
konzervans,
kozmetik,
neurotonik,
rubifacijens,
spazmatik,
urinarni antiseptik
vermifug,

CRVENI ČAJ – GRM

Aspalathus linearis L.

Familiae Leguminosae
Porodica Mahunarki

analgetik,
antialergik,
antianemik,
antidepresiv,
antidijabetik,
antidot,
antihemolitik,
antiarteriosklerotik,
antiinflamatorik,
antikarcinogenik,
antikolik,
antimutagenik,
antineoplastik,
antioksidans,
antspazmatik,
antitrombotik,
antitumor – kože,
antiviral,
dermetik,
detoksikant,
digestiv,
dijabetik,
hepatik,
imunostimulans,
kozmetik,
laksativ,
metabolik,
sedativ,
tonikum

GAVEZ

Symphytum officinale L.

Familiae Boraginaceae
Porodica Oštrolista

Ljekarnički naziv
Radix Consolidae maioris

adstringent,
antibakterik,
antidijaroik,
antiseptik,
bioregenerator,
dermetik,
digestiv,
diuretic,
drastik,
hemolitik,
karcinogenik,
kozmetik,
laksativ,
mucilaginoz,
specifik

GLOG CRVENI

Crataegus oxyacantha L.

Familiae Rosaceae

Porodica Ružovki

Ljekarnički naziv

Flos et fructus Crataagusae

adstringent,
antibakterik,
antidiaroik,
antiedemik,
antikoagulant,
antilitik,
antispazmatik,
arterosklerotik,
digestiv,
diuretik,
emenogog,
hipertenzor,
hipotenzor,
kardik,
kongnestik,
sedativ,
tonikum,
vazodilatator

GOSPIN PLAŠT

Alchemilla vulgaris L.

Familiae Rosaceae

Porodica Ružovki

Ljekarnički naziv

Herba Alchemillae

adstringent,
antibakterik,
antidiabetik,
antidijsertoik,
antiinflamatorik,
antikonvulsant,
antiseptik,
antiviral,
detoksikant,
dijetetik,
diuretik,
emenogog,
hemolitik,
hemostatik,
kozmetik,
stiptik

GOSPINA TRAVA

Hypericum perforatum L.

Familiae Hypericaceae
Porodica Kantarionia

Ljekarnički naziv
Herba Hyperici

adstringent,
antelmintik,
antibakterik,
antibiotik,
antidepresiv,
antiinflamatorik,
antiseptik,
antispazmatik,
aromatik,
dermetik,
digestiv,
diuretik,
ekspекторant,
imunostimulator,
kozmetik,
nervin,
sedativ,
stiptik,
tonikum

HREN

Cochlearia armoracia L.
– *Armoracia lapathifolia* Gilib.

Familiae Brassicaceae
Porodica Krstašice

Ljekarnički naziv
Radix Armoracae

antibakterik,
antibiotik,
antireumatik,
antiskorbut,
antispazmatik,
dezinficijens,
digestiv,
dijaforetik,
diuretik,
ekspektorant,
holagog,
holeretik,
karminativ,
metabolik,
purgativ,
respiratori stimulator,
rubificijens

IVANJSKO CVIJEĆE

Galium verum L.

Familiae Rubiaceae
Porodica Bročika

Ljekarnički naziv
Herba Galii lutei

adstringent,
antiinflamatorik,
antikarcinom,
antipiretik,
antispazmatik,
dermetik,
detoksikant,
dijaforetik,
diuretik,
hemostiptik,
kozmetik,
limfatik,
sedativ,
sekretolik,
tonikum

Druga imena. Bročika, prava bročika, Ivanov cvijet, Ivanova trava, sirištara, žuti bročac.

Strani nazivi. Engleski – Cheese-rennet, Lady's Bedstraw, True Bedstraw; francuski – Gaillet vrai; njemački: Echte Labkraut, Echtes Labkraut, Wahre Labkraut; slovenski – prava lakota, dremovka, divji lan, slama Marije device, zlatenica; srpski: bročika, ivanjsko cveće, mirisljivo cveće; talijanski – Caglio.

Iz povijesti. Grci su ivanjskim cvijećem liječili vodene bolesti. Ivanjsko cvijeće je biljka planete Venere.

Opis. Trajna biljka, visine od 60 do 120 cm, s jakom razvijenom četverouglastom stabljikom, na kojoj se razvijaju gusići cvatovi zlatnožutih cvjetova.

Vrijeme cvatnje. Lipanj – kolovoz.

Miris i okus. Biljka u cvatu miriše po medu, a okus joj je kiseo i trpak.

Staniste. Raste na sunčanim livadama, obroncima brda, uz putove, rubove polja, na šumskim čistinama, itd.

Branje i prerada. Sabire se gornji dio biljke u cvatu, te suši na topлом i zračnom mjestu u sjeni.

Ljekoviti sadržaj. Galiozin, aukubin, saponin, treslovina, organske kiseline, crvena boja, vitamin C.

LJEKOVITO DJELOVANJE

Prva iskustva s ivanjskim cvijećem imao sam u Udrudi "Zdrav život", i to na sekciji radiestezije. Proučavali smo zračenje same biljke, odnosno praška dobivenog usitnjavanjem biljke kojeg smo radiesteziskom detekcijom prou-

čavali na razne načine. Prema predaja-ma kao i prema običajima u nekim na-rodima, sušeno ivanjsko cvijeće se stavljalo kao slama ispod rodilje jer se sma-tralo da otklanja štetna zračenja zem-lje. Englezi u svojem nazivu za ivanjsko cvijeće kažu "slama za gospodin krevet" – Lady's Bedstrow.

Od ivanjskog cvijeća pripremaju se sok, čajna mješavina i mast.

Ivanjsko cvijeće koristi se:

- kao izvrstan **diuretik**,
- za liječenje **najtežih oboljenja**,
- za liječenje **kožnih oboljenja** (*lišaja, ekcema, čireva, raznih kožnih*

nečistoća, raka kože, tvrdih novo-tvorina, tumora, raka).

- Naša pučka medicina ivanjsko cvijeće rabi za liječenje **kroničnih bolesti bubrega i mjehura, vodenih bolesti, reumatskih i bolesti kože,**
- **bolesti jetre** i nakupljanja vode u trbušnoj šupljini, jer je izvrstan **diuretik**.
- Ivanjsko cvijeće se rabi i za liječe-nje **histerije, padavice, te raznih drugih živčanih tegoba,**
- kod **probavnih tegoba** praćenih gr-čevima,
- kod **bolova** koji se javljaju kao po-sljedica **uznapredovalog karcinoma**, itd.

Izradu jastučića punjenih suhim cvjetovima ivanjskog cvijeća preporučio bih svakoj osobi koja ima tegobe s **reumatiskom glavoboljom** pa i s **migrenom**.

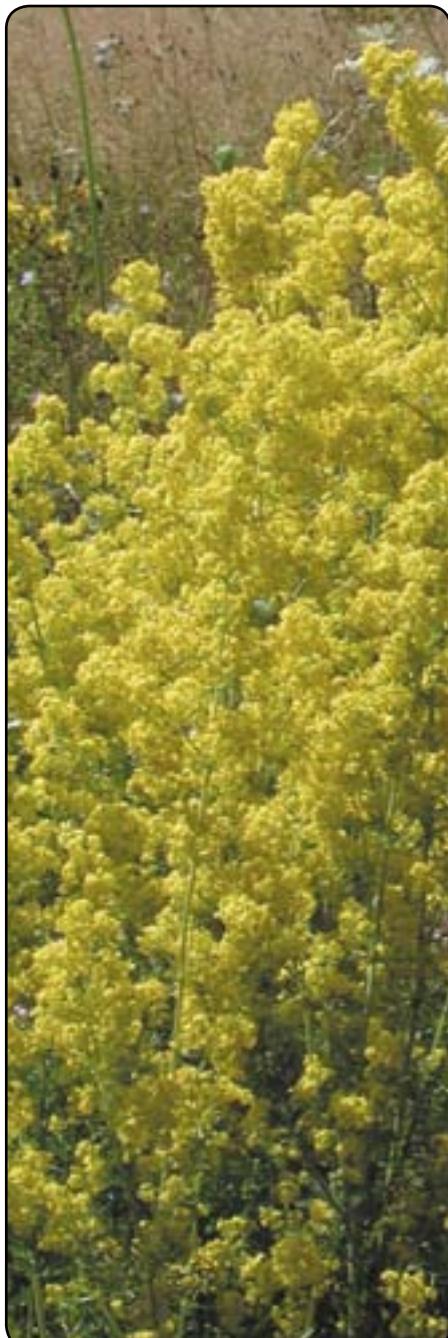
Zapadna medicina tradicionalno rabi ivanjsko cvijeće za liječenje: artritisa, bolesti mjehura, epilepsije, za relaksiranje nervnog sustava, raka dojke, opeklina,

raznih katara, vodenih bolesti, otežanog mokrenja, groznice, krvarenja, visokog tlaka, žutice, bolesti bubrega, leukemije, bolesti limfe, psorijaze i drugih bolesti kože, bolesti grla, tumora, čira na želucu, kamenaca, protiv zgrušavanja krvi, cista, raznih rana, bolesti prostate, protiv povisene temperature.

Kontraindikacije. Osobe sa slabim funkcijama i komplikacijama želuca i žući ne bi smjele ivanjsko cvijeće uzimati ni u kom obliku.

IZ KULINARSTVA

U narodu je poznata uporaba osušene biljke – praha – za kiseljenje mljevena kao i za bojenje maslaca i sira.

Kućna biljna ljekarna

Čaj

za navedena oboljenja

Priprema. Jednu jušnu žlicu suhe biljke prelitи s 2 dl vruće vode, poklopiti i nakon 15 minuta procijediti.

Uporaba. Piti dvije do tri šalice čaja na dan, prema receptu.

Tinktura

za navedena oboljenja

200 g ivanjskog cvijeća,
litra 60-postotnog alkohola

Priprema. Alkoholom prelitи bilje, začepiti bocu i držati 30 dana na topлом mjestu.

Uporaba. Uzimati tri puta na dan 10-15 kapi s čajem, vodom ili sokom.

Sok

za unutarnju i vanjsku uporabu

Priprema. Samljjeti svježu biljku, iscijediti pomoću sokovnika ili kroz lanenu krpu.

Uporaba. Sok uzimati 1-3 puta dnevno pomiješan s malo vode ili čaja, ili nanositi na kožu.

Mast

za liječenje kožnih oboljenja

200 g svinjske masti ili lanolina,
100 grama tinkture ivanjskog cvijeća

Priprema. Rastopiti mast i uliti tinktuру te lagano miješati sve dok ne ishlapi alkohol (čim prestane izlaziti para). Uliti vruće u prikladnu ambalažu, zatvoriti i staviti u hladnjak da se skruti.

Uporaba. Mazati bolna mjesta na koži više puta na dan.

KADULJA

Salvia officinalis L.

Familiae Lamiaceae

Porodica Usnatica

Ljekarnički naziv

Herba Salviae

adstringens,
afrodizijak,
antiabortiv,
antibakterik,
antibiotik,
antiflogistik,
antioksidans,
antireumatik,
antiseptik,
aromatik,
detoksikant,
dezinficijens,
dijabetik,
diuretik,
ekspекторant,
karminativ,
kozmetik,
sedativ,
sekretolitik,
stimulator,
termoregulator,
tonikum